

Sébas Diekstra
De Tindermoord

Alfabet Uitgevers

2024

Voorwoord Stop femicide

Waarom worden vrouwen toch zo vaak het slachtoffer van moord door een partner of een ex?

Dit boek vertelt het verhaal van Mieke, die ondanks zijn aandringen geen trek had in een relatie met Thomas. Hij kon er niet mee omgaan dat hij werd afgewezen en strafte Mieke door haar met messteken om het leven te brengen. Een typisch geval van femicide, het doden van een vrouw omdat ze vrouw is. Dat lijkt iets van verre landen met macho culturen, maar het gebeurt ook gewoon bij jou en mij om de hoek. In dit geval in Leeuwarden.

Femicide gaat vaak over jaloezie, over mannen die een vrouw haar zelfstandigheid niet gunnen. Soms is er sprake van afwijzing, zoals in het geval van Mieke en Thomas, of houdt een vrouw er andere opvattingen dan haar partner op na over hoe ze wil leven.

Femicide wordt vaak gepleegd door mannen die willen domineren, die menen dat ze boven vrouwen staan. Dergelijke types kunnen het niet hebben dat een vrouw ze tegenspreekt. Helaas herken je ze niet altijd direct; sterker nog, ze kunnen in het begin zelfs erg charmant zijn. Maar

langzaam trekken deze mannen de macht in de relatie naar zich toe. Hun vrouw of vriendin moet ondergeschikt worden.

Gaat ze daar niet in mee, dan volgt soms geweld. En af en toe leidt dat uiteindelijk zelfs tot haar dood.

Als je over dit soort gevallen leest in de krant, dan is het makkelijk om je hoofd te schudden. Waarom is die vrouw ondanks alle klappen niet gewoon bij hem weggegaan? Mieke heeft ook contact gehouden met haar moordenaar, al hadden ze geen relatie. Hoe heeft ze niet kunnen zien waar al dat dreigen en stalken toe kon leiden? Maar wat veel mensen zich niet realiseren is hoe gewiekst sommige mannen te werk gaan. Ze trekken je langzaam in hun wereld.

Ik trof in mijn verleden ook iemand die manipulatief was. Hij bespeelde mij, zonder dat ik het aanvankelijk doorhad. Stukje bij beetje mochten mijn overwinningen niet meer worden gevierd en werden die van hem steeds groter gemaakt. Alles wat ik deed werd veroordeeld, hij wist het beter. Ik mocht niet liegen, hij deed het honderden keren per dag. Toen heb ik aan den lijve ondervonden hoe moeilijk het is om een relatie met zo'n man te beëindigen. Je gaat namelijk zelf geloven dat je minder waard bent.

Pas toen ik uit deze relatie was ontsnapt, zag ik hoe slim hij het had aangepakt. Het gaat zo geleidelijk dat je pas na verloop van tijd doorhebt hoe abnormaal gedrag normaal wordt gemaakt. Gelukkig heb ik dankzij deze relatie een neus voor dit type mannen ontwikkeld. Ik heb nu een fijne

partner en loop met een grote boog om narcisten heen.

Niet alle vrouwen hebben dat geluk. De man met wie ik een relatie had, gebruikte geen geweld. Maar anderen laten hun dominantie gelden door middel van fysiek misbruik. Waarom gaan vrouwen zelfs dan niet weg? Omdat ze na al die manipulatie zijn gaan geloven dat ze niets zijn zonder hem. Of omdat hij dreigt haar, hun kinderen of zichzelf iets aan te doen. Sommige relaties worden uiteindelijk een soort gijzeling. Vrouwen worden mentaal kleingemaakt. Femicide is de ultieme consequentie van dat gedrag. Als ze niet wil luisteren, dan moet ze maar voelen.

En daar ligt weer een vrouw in een plas met bloed. Dood. Het gebeurt zo vaak dat je je afvraagt waarom er niet meer aandacht voor is in onze samenleving.

Misschien door de manier waarop femicide in het nieuws komt. De kranten noemen een moord van een man op zijn vrouw bijvoorbeeld vaak 'een familiedrama'. Alsof het een soort noodlottig ongeluk is waaraan beide partijen een beetje schuld hebben. Of er zit in het verslag al een excuus voor zijn gedrag ingebouwd: zij ging vreemd, hij ging door het lint.

Er is onderzoek gedaan naar hoe journalisten schrijven over femicide. Een van de conclusies luidt dat in de reportages het woord 'moord' vaak wordt vermeden. In plaats daarvan lezen we hoe onverwachts deze geweldsuitbarsting was of dat de moordenaar toch zo'n aardige man leek. Daardoor gaat het langs ons heen dat er opnieuw een

vrouw is gedood vanwege haar vrouw-zijn. Dat gebeurt dus iedere acht dagen in Nederland. En dat moet stoppen.

Met Sébas Diekstra maak ik de podcast *Ooggetuigen*, waarin we mensen spreken die slachtoffer zijn geworden van geweld. Dat doen we om te laten zien dat geweld vaak gewone mensen treft en dat het diepe sporen achterlaat. Niet om ons te verlekken aan hun verhalen, maar om bewustzijn te creëren: dit kan ons allemaal overkomen. De eerste gast die we hebben uitgenodigd was Tom, de vriend van Mieke. Zij vond de dood, hij raakte zwaargewond. Lees dit boek of luister naar zijn verhaal en je beseft hoe ingrijpend femicide is.

Dionne Slagter

Het telefoontje

Zodra ik de stem van Babs hoor, weet ik dat er iets mis is. Ze is casemanager bij Slachtofferhulp en ze belt me op kantoor. Dat kan maar één ding betekenen. We hebben vaker met elkaar gewerkt, zoals in de zaak van de Utrechtse tramschutter en die van Sharleyne, de achtjarige die door haar moeder van een flat werd gegooid.

Dit is dus geen telefoontje om bij te praten. Ergens is een slachtoffer gevallen.

Mijn instinct klopt. Er is een moord gepleegd op een jonge vrouw, zegt ze, een Amerikaanse die in Nederland studeerde. De verdachte zit in hechtenis. Er moeten allerlei formaliteiten verricht worden en de familie wil graag een slachtofferadvocaat in de arm nemen. Ze hebben iemand nodig die hen juridisch bij kan staan tijdens de moeilijke tijd die voor ze ligt. Zou ik ze misschien kunnen helpen?

Natuurlijk wil ik ze bijstaan. Ik heb dat immers al zo vaak gedaan voor nabestaanden van moordslachtoffers; als slachtofferadvocaat is dat mijn dagelijks werk. Vaak roepen slachtoffers of nabestaanden mijn hulp niet lang

na de misdaad in. Ik kan het contact met de politie voor ze onderhouden en optreden tijdens de uiteindelijke rechtszaak.

Maar wat nabestaanden in deze fase van hun rouwproces vaak het eerste willen, weet ik uit al die eerdere zaken, is antwoorden krijgen. Over het hoe, wanneer en wie van de moord.

Gek genoeg helpt het bij de verwerking van een levensdelict vaak als mensen de details kennen, is mijn ervaring. ‘Heeft hij of zij geleden?’ vragen ze vaak. Vrijwel alle nabestaanden willen in ieder geval antwoord op die ene, grote, allesverzengende vraag: waarom? Hoewel ik uit eerdere zaken weet dat wat ze ook te horen krijgen het antwoord nooit echt bevredigend zal zijn.

‘Een moord kost meer levens,’ schreef wijlen Peter R. de Vries ooit en dat is een waarheid die ik steeds weer bevestigd zie. Voor ieder slachtoffer zijn er familieleden, vrienden, partners die het gevoel hebben dat ook hun leven ten einde is gekomen. Een moord is het breekpunt van vele verhalen. Sommige mensen komen er met genoeg tijd en begeleiding weer enigszins bovenop, anderen raken onherstelbaar beschadigd.

Terwijl ik me voorbereid op het gesprek met de ouders van het slachtoffer, ze heet Mieke Oort, stromen de details via mijn computer binnen. De media zijn in het bezit van veel informatie over wat er zich precies zou hebben afgespeeld. De studente is in haar woning in het centrum van Leeuwarden door messteken om het leven gebracht. Een

tweede slachtoffer, een jongeman, is levensgevaarlijk verwond en ligt in het ziekenhuis.

In een van de krantenartikelen staat ook een foto van Mieke, een knappe jonge vrouw met een open gezicht. Nu ik haar zie weet ik nog beter voor wie ik het allemaal doe. Daarom vraag ik vaak een foto aan de nabestaanden, dat geeft me focus.

De vermoedelijke dader is een jongeman met wie Mieke sinds een paar maanden contact had. Dat contact is begonnen via Tinder, zo lees ik in de krant. Hij zou eerst haar huis in brand hebben gestoken en toen via een raam naar binnen zijn geklommen. Daar heeft hij Mieke met messteken om het leven gebracht en het andere slachtoffer in de borststreek gestoken. Na zijn vlucht is hij in Duitsland door de politie opgepakt. Het zal dus tot een overlevering moeten komen, zoals dat juridisch heet wanneer een verdachte naar een ander land binnen de Europese Unie wordt gebracht om daar terecht te staan.

Het eerste telefoongesprek met een familie die een onbeschrijflijk verdriet probeert te verwerken, is altijd vreselijk moeilijk. Toen ik net in het vak van slachtofferadvocaat begon, vond ik het een van de lastigste dingen om te doen. In de loop der jaren heb ik geleerd hoe ik dat eerste contact het beste aan kan pakken. De grootste fout die je kunt maken, is om allerlei aannames te doen over waar de familie behoefte aan heeft.

Ik tast daarom eerst af wat ze van mij verwachten. Willen ze alle touwtjes zelf in handen houden? In sommige

gevallen trek ik relatief snel de regie naar mij toe als nabestaanden niet goed overzien wat er op ze afkomt of het rouwproces erg heftig is. Dat idee heb ik bij de familie Oort heel sterk als ik ze aan de telefoon heb. Moeder is lamgeslagen door de pijn van het verdriet en is niet meer aanspreekbaar, vader is ook overmand door verdriet en lijkt zichzelf onoplettendheid te verwijten: waarom heeft hij niet beter gelet op signalen van zijn dochter?

Het is mij dus al snel duidelijk wat ze willen. Als hun advocaat moet ik zorgen dat zij effectief gebruik kunnen maken van hun rechten als nabestaanden. Voor nu betekent dat vooral dat ik zal zorgen dat zij het politieonderzoek op de voet kunnen volgen en tijdig geïnformeerd worden over ontwikkelingen rondom de strafzaak.

Ik leef uiteraard met de familie Oort mee, maar ik ben er niet om samen te huilen, zo leg ik voorzichtig uit. Mijn taak is vooral om hun positie te versterken. Als advocaat kan ik meer voor elkaar krijgen dan zij, zeker omdat ze niet in Nederland wonen. Wat nabestaanden in deze fase vooral nodig hebben is de juiste informatie en iemand die tijdig bij kan sturen als zaken niet de goede kant op gaan. Alleen dan hebben ze enig houvast in de ingewikkelde nasleep van een moord. Bovendien kunnen ze over informatie beschikken die van belang kan zijn voor de politie en het Openbaar Ministerie (о м), leg ik uit. Ook bij het doorspelen daarvan kan ik een rol spelen.

Verderop in het proces, wanneer bekend is dat de verdachte voor de rechter zal verschijnen, zullen we de mogelijkheid bespreken van een schadevergoeding door de ver-

dachte. Dan gaan we het ook hebben over wat we doen met het spreekrecht voor nabestaanden. Willen ze iets zeggen in de rechtbank, of zal ik dat voor ze doen? Maar dat is nu nog niet belangrijk. Er zijn nu belangrijkere zaken aan de orde.

Veel van de zaken die ik doe, kennen overeenkomsten. Het gaat vrijwel altijd om ernstige delicten, zoals gewelds- en zedenzaken. Slachtoffers die door jaloerse exen of manipulatieve partners zijn gedood, doen zich ook geregeld voor. Als advocaat wil ik deze slachtoffers een stem geven, ze vertegenwoordigen in de rechtbank waar de daders worden berecht.

Het verhaal van Mieke Oort doet me onmiddellijk denken aan de zaak van Emmy Kroon, die werd doodgestoken door haar vriend toen ze het uitmaakte. Of aan Dimi uit Utrecht, van dichtbij neergeschoten door haar ex omdat hij niet verder kon zolang zij leefde. Het zijn typische gevallen van femicide, algemeen gedefinieerd als vrouwen die zijn gedood om de simpele reden dat ze vrouw zijn. Vaak gaat het om exen of stalkers, die bijvoorbeeld niet kunnen leven met een vrouw die een relatie beëindigt of in hun ogen te zelfstandig is.

De nabestaanden van Dimi en Emmy heb ik zo goed mogelijk begeleid voor en tijdens het strafproces. Het is in Nederland gelukkig al jaren gebruikelijk dat er slachtofferadvocaten bij zulke zaken betrokken zijn. Wij kunnen een belangrijke rol spelen bij het bewaken van de rechten en belangen van de slachtoffers in de complexe procedures

rond de opsporing en berechting van daders. We proberen de nabestaanden door de bomen het bos weer te laten zien en zorgen dat ze worden gehoord binnen en buiten de rechtszaal.

Ook helpen we ze om gerechtigheid af te dwingen, als we bijvoorbeeld vinden dat het om een te lage straf eist. Daarnaast fungeren wij ook vaak als woordvoerder naar de buitenwacht en de media. Ook al lijken zaken regelmatig op elkaar, iedere zaak is uniek en vergt een eigen aanpak.

Ik leg dat allemaal uit aan de ouders van Mieke. Haar vader vertelt dat Mieke niet veel zei over wat er speelde in haar leven, ook niet tegen vriendinnen. ‘En op wat ze wel zei, heb ik niet goed gelet. Daar moet ik nu voor altijd mee leven.’

Ook een fenomeen dat ik vaker meemaak: achteraf zien nabestaanden pas de aanwijzingen voor het drama dat zich heeft afgespeeld. Ik probeer de vader duidelijk te maken dat hij zichzelf niets moet verwijten. Het moorddadige gedrag van een ander is niet zijn schuld.

Het begon allemaal met een afspraakje via Tinder, waarop Mieke sinds een tijdje een account had, zo vertelt de vader mij. Dat verbaast me niet, datingapps zijn vaker het begin van een nachtmerrie. Zo heb ik de nabestaanden van Orlando Boldewijn bijgestaan, een tiener die in februari 2018 afsprak via Grindr, de app voor de LHBTIQA+-gemeenschap. Het kostte hem die eerste avond gelijk zijn leven; hij kwam op onbekende wijze in het water terecht en verdronk. Zijn date stak bewust geen hand uit en liet hem sterven.

Bij Mieke zat er veel meer tijd tussen de eerste kennismaking en de moord. Hoewel haar date aanvankelijk een leuke jongeman leek, ging hij haar later stalken. Zijn gedrag werd steeds vreemder en bedreigender, vertelt de zus van Mieke, die in de vs woont. Deze Thomas zocht zelfs contact met haar als hij Mieke even niet kon bereiken. Hij was constant bezig haar te manipuleren, maar Mieke wuifde alle zorgen van haar familie in Amerika weg. Ze wilde niet dat die zich druk maakte. Tot het ineens te laat was.

Gelukkig kan ik de familie Oort al een paar dagen later vertellen dat er schot in de zaak zit. Bij de politie en het Openbaar Ministerie begint langzaam een beeld te ontstaan van wat er in de afgelopen maanden is voorgevallen. Die informatie komt ook op mijn bureau terecht. Het omdeelt in deze zaak gelukkig vrijwel alle belangrijke onderzoeksgegevens met mijn kantoor. Een deel van die informatie stuur ik door naar Amerika. Vooral niet te veel tegelijk, om de familie zoveel mogelijk te ontzien.

Omdat Mieke en haar moordenaar veel contact hadden via apps, valt een opmerkelijk goede reconstructie te maken van hoe de verliefdheid van de verdachte omsloeg in een ziekelijke obsessie. De telefoons van Thomas en zijn slachtoffer Mieke worden door de recherche helemaal leeggetrokken om een reconstructie te kunnen maken van het Friese drama.

Door alle informatie ontrolt zich voor mijn ogen een bizar verhaal van een aangekondigde femicide, van een

vrouw die is vermoord omdat een man haar leven wilde domineren. Ik zie hoe in vijf maanden een onschuldig afspraakje uitliep op moord uit jaloezie.

Ook al is ze dood, Mieke begint door het onderzoek voor mij weer te leven.